

KIRJALLINEN KYSYMYS
työperäisestä hyväksikäytöstä

Eduskunnan puhemiehelle

Työperäinen hyväksikäyttö rakennustyömailla ei näytä laantuvan, päinvastoin.

Datakeskustustyömaita syntyy Suomeen kuin sieniä sateella ja uudet hankkeet otetaan avosylin vastaan. Hallitus neuvottelee suuryritysten kanssa investoinneista samaan aikaan, kun ongelmia työoloissa ja -ehdoissa löytyy datakeskustustyömailta ympäri Suomen. Paavo Teittisen Helsingin Sanomissa 25.9.2026 julkaistussa artikkelissa datakeskustustyömaita kuvaillaan “villeiksi”.

Riiston kohteeksi kelpaavat niin Suomessa rekrytoidut ja datakeskusrakennuttajien mukanaan tuomat ulkomaalaiset työntekijät kuin työelämää ja oikeuksiaan tuntemattomat suomalaiset nuoret. Kukaan ei ole pyrkinyt varmistamaan, että jo pitkään yhteiskunnassa rehottaneet ongelmat eivät toistuisi uusissa datakeskushankkeissa.

Yksin Haminan datakeskust työmaalta on noussut esiin jo useita ongelmia: puolalaiset rakennusmiehet ovat tehneet töitä kellon ympäri ilman ylityökorvauksia ja lomarahoja ja ukrainalaisten sotapakolaisten palkkaus on ollut puolet pienempi kuin kuuluisi ja työajat laittomia.

Ulkomaisen työvoiman riisto ei valitettavasti ole mikään uusi ilmiö. Tiedämme jo lukuisista tapauksista, joissa muun muassa rakennus-, marja- ja metsäalalla on maksettu mitättömiä palkkoja, jätetty lisät maksamatta ja painostettu ylipitkiin työpäiviin. Perusteetonta kevytyrittäjyyttä on käytetty hyväksi palkkojen polkemiseksi. Datakeskust työmaat eivät siis ole poikkeus, vaan työperäiseen hyväksikäyttöön törmää Rakennusliiton asiantuntijan mukaan jossain muodossa lähes kaikilla merkittävillä työmailla.

On jo täysin selvää, että nykyinen lainsäädäntö ja viranomaisvalvonta eivät riitä kitkemään yleistyviä ongelmia. Datakeskustustyömaiden erityispiirteet liittyvät teknologiajätteihin, jotka usein tuovat koko yritysryppään työntekijöineen mukanaan. Yritykset ovat kansainvälisiä tai monikansallisia. Jaettu ongelma kuitenkin on, että työntekijöillä ei ole riittävästi tietoa suomalaisen työelämän käytännöistä ja yritykset käyttävät tätä tietämättömyyttä ja omaa valta-asemaansa joko huolimattomuuttaan tai tarkoituksella hyväkseen.

Hallitus on kertonut korostavansa, että riistoa ja työntekijöiden hyväksikäyttöä ei Suomessa sallita. Viesti työnantajille ei taida kuitenkaan olla niin selvä kuin hallitus luulee.

Työperäisen hyväksikäytön kitkeminen vaatii toimia nyt. Julkisesta hallinnosta on hallituksen toimesta pyritty repimään säästöjä, vaikka työsuojelutarkastajille olisi kohdennettava lisää resursseja. Viranomaiset tarvitsevat lisää toimivaltuuksia, jotta lainvastaisesti toimivia yrityksiä olisi mahdollista sanktioida. Työsuojeluvalvonnan sanktioiden tulisi olla oikeassa suhteessa rikkomuksiin ja alipalkkaus tulisi kriminalisoida. Tilaajavastuuta tulisi vahvistaa niin, että tilaaja vastaa koko ketjusta myös työehtojen noudattamisen osalta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kun Suomen valtio on käynyt kansainvälisten yritysten kanssa keskustelua datakeskusinvestoinneista, onko keskusteluissa lainkaan painotettu suomalaisten työolojen ja työehtojen noudattamista?

Miten hallitus aikoo varmistaa, että yhä kasvavissa ja monikansallisemmissa alihankintaketjuissa noudatetaan työnantajavastuuta sekä valvotaan työehtoja?

Miten hallitus aikoo puuttua työperäiseen hyväksikäyttöön datakeskustustyömailla ja muilla toimialoilla?

Onko hallitus valmis kiristämään työsuojeluvalvonnan sanktioita ja kriminalisoimaan alipalkkauksen?

Helsingissä 25.9.2026

Veronika Honkasalo [vas]